

Inhoudsopgave

pag.

Onderzoeksprogramma 2007

1.	Inleiding	3
2.	Het selectieproces van onderzoeksonderwerpen	5
3.	Mogelijke onderzoeksonderwerpen 2007	7
4.	Selectieprocedure onderzoeksonderwerpen	9
5.	Vastgesteld onderzoeksprogramma 2007	11
5.1	Korte omschrijving onderzoeksonderwerpen 2007	11
5.2	Mogelijke andere onderzoeksonderwerpen 2007 (of later)	15
5.3	Begroting 2007	17
6.	Onderzoeken 2008 en verder	19

Bijlagen: 21

Opzet vier nieuwe onderzoeken 2007

1.	<i>Budgetsubsidiebeleid</i>	23
2.	<i>Wet Werk en Bijstand (WWB)</i>	27
3.	<i>Afkoppelen hemelwater</i>	31
4.	<i>Transparantie bestuurlijke besluitvormingsprocessen</i> <i>- alternerend inzamelen;</i> <i>- artikel 19, tweede lid, WRO procedures.</i>	35

ONDERZOEKSPROGRAMMA 2007

Rekenkamercommissie Gemeente Renkum

1. Inleiding

Vanaf 1 januari 2006 beschikt uw raad over een eigen Rekenkamercommissie.

De Rekenkamercommissie speelt een belangrijke rol, waar het de controlerende taak van de gemeenteraad betreft. Zij heeft een taak bij de beoordeling van het gemeentelijke beleid.

In de gemeente Renkum is gekozen voor een Rekenkamerfunctie, waarin naast drie externen, twee raadsleden zitting hebben in een commissie. De Rekenkamercommissie doet onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het College van B&W gevoerde bestuur. De onderzoeken van de Rekenkamercommissie geven antwoord op de vraag of en in hoeverre gestelde doelen behaald zijn. Naast versterking van de controlefunctie van de gemeenteraad, moet dit uiteindelijk leiden tot een grotere transparantie van het gevoerde beleid voor de burgers. De raad kan de onderzoeken gebruiken voor zijn controlerende én kaderstellende rol.

Samenstelling van de Rekenkamercommissie na maart 2006

Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2006 heeft de raad twee nieuwe raadsleden benoemd in de Rekenkamercommissie, te weten de heren A. J. Leeuwis (CDA) en T. T. M. G. Erkens (PvdA). Met de benoeming van deze heren heeft de Rekenkamercommissie voor de raadsperiode 2006 – 2010 haar definitieve samenstelling bereikt. Naast deze twee raadsleden zijn er drie externe leden benoemd, waaronder de voorzitter. Dit zijn dhr. F. W. van Aggelen (voorzitter), dhr. J. H. Woldring (lid) en mw. J. C. M. de Boer - Bijl (lid).

Bevoegdheden

In de Verordening op de Rekenkamercommissie gemeente Renkum 2006 zijn regels gesteld voor de uitoefening van de rekenkamerfunctie. De Rekenkamercommissie heeft daarnaast een protocol opgesteld om haar werkwijze nader af te bakenen en inzichtelijk te maken voor derden. Dit protocol is als bijlage bij het onderzoeksprogramma gevoegd.

De Rekenkamercommissie gemeente Renkum heeft de bevoegdheid onderzoek te verrichten naar de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het door de gemeente Renkum en verwante organen gevoerde bestuur en beleid. Doelmatigheid kan zowel betrekking hebben op de organisatie als het beleid.

De Rekenkamercommissie is een onafhankelijke commissie, die zelf kan bepalen welke onderzoeken zij gaat verrichten. De Rekenkamercommissie van Renkum heeft in haar reglement opgenomen dat zij elk jaar een onderzoeksprogramma opstelt, waarin de geplande onderzoeken staan beschreven en waarin de onderwerpselectieprocedure is opgenomen. Dit onderzoeksprogramma wordt ter kennisgeving aangeboden aan de raad.

Voor u ligt het onderzoeksprogramma van de Rekenkamercommissie van de gemeente Renkum voor 2007.

Totstandkoming onderzoeksprogramma

In het onderzoeksprotocol van de Rekenkamercommissie staat de totstandkoming van het onderzoeksprogramma beschreven. O.a. wordt daarin de mogelijkheid beschreven dat de raad de Rekenkamercommissie kan verzoeken bepaalde onderwerpen nader te onderzoeken.

De Rekenkamercommissie heeft voor het onderzoeksprogramma van 2007 de raad tot tweemaal toe uitgenodigd te komen met voorstellen voor onderwerpen. Het ambtelijk secretariaat heeft de raadsleden verzocht om vóór 15 november 2006 suggesties te doen voor onderzoeksonderwerpen (e-mail van 19-10-06). Hierop zijn geen reacties binnengekomen. Het ambtelijk secretariaat heeft een herhaling e-mail verstuurd met een reactiemogelijkheid tot 1 december 2006. Hierop zijn op 13 november 2006 twee reacties van de fractie van Groen Links binnengekomen. Hun gemotiveerde onderzoekssuggesties betreffen “Activiteiten en beleid voor jongeren (van 0 – 21 jaar)” en “Grondexploitatie”. Beide formulieren zijn als bijlage bij het programma gevoegd.

Verder is er vanuit de raad bij de behandeling van de Begroting 2007 op 8 november 2006 het voorstel gekomen om het project Afkoppeling Hemelwater door de Rekenkamercommissie te laten evalueren. Dit onderwerp heeft de Rekenkamercommissie op haar onderzoeksprogramma geplaatst.

Evenals vorig jaar heeft de Rekenkamercommissie bij haar werkzaamheden nog niet de inwoners van de gemeente Renkum ingeschakeld. De Rekenkamercommissie merkt op, dat het fenomeen Rekenkamerfunctie nog niet leeft in de gemeente Renkum. Het jaar 2006 heeft vooral in het teken gestaan van de oprichting en het op de kaart zetten van de Rekenkamercommissie bij de raad. De eerste onderzoeken zijn afgerond en zijn of worden gepresenteerd aan de raad.

Het streven van de Rekenkamercommissie zal het komende jaar eveneens gericht zijn op het verkrijgen van meer bekendheid bij de inwoners van de gemeente.

De Rekenkamercommissie wil dit in eerste instantie bereiken door

- burgers te vragen een bijdrage te leveren aan onderzoeken die hen direct raken, bijvoorbeeld afkoppelen hemelwater en altemerend inzamelen;
- te zorgen voor leesbare rapporten of samenvattingen daarvan zonder nodeloos vakjargon; en
- meer aandacht te besteden aan externe communicatie.

In een later stadium zullen burgers in de gelegenheid worden gesteld zelf onderzoeksonderwerpen aan te dragen.

Leeswijzer

De opzet van het jaarprogramma 2007 volgt in grote lijnen de opzet van het programma van 2006. In hoofdstuk 2 leest u welke selectiemethode is gehanteerd om te komen tot een onderwerpkeuze. Deze selectiemethode vindt u ook terug in het onderzoeksprotocol.

In hoofdstuk 3 wordt een overzicht van de onderzoeksonderwerpen voor 2007 gepresenteerd van de door de leden van de Rekenkamercommissie geïnventariseerde onderwerpen.

Hoofdstuk 4 gaat in op de wijze waarop de Rekenkamercommissie de onderwerpen heeft gewogen. Tevens wordt hier de longlist gepresenteerd van onderwerpen die wellicht op een later tijdstip voor onderzoek door de Rekenkamercommissie in aanmerking komen.

Afgezet tegen de inschatting van het tijdsbeslag, de vereiste inzet van onderzoekscapaciteit en de beschikbare middelen van de Rekenkamercommissie wordt in hoofdstuk 5 het definitieve onderzoeksprogramma gepresenteerd.

Hoofdstuk 6 geeft een doorkijkje naar mogelijke onderzoeksonderwerpen van de Rekenkamercommissie voor het jaar 2008 of later.

Uitvoering programma

De Rekenkamercommissie wil met de uitvoering van het onderzoeksprogramma, invulling geven aan haar taken. Taken die vooral zijn gericht op het verbeteren van het gemeentelijk handelen, in het bijzonder gericht op de doelgerichtheid en doelmatigheid van de gemeentelijke organisatie. Verder wil de Rekenkamercommissie bijdragen aan het versterken van de rol van de raad en de publieke verantwoording van de raad vergroten.

2. Het selectieproces van onderzoeksonderwerpen

De selectie van potentieel interessante onderzoeksonderwerpen.

Zoals hiervoor al vermeld heeft de Rekenkamercommissie de raad gevraagd om onderwerpen aan te dragen die voor onderzoek in aanmerking zouden komen. Verder stonden er in het onderzoeksprogramma van 2006 al diverse onderwerpen genoemd die in 2007 zouden kunnen worden opgepakt.

Vervolg

In de vergaderingen van 9 november en 14 december 2006 heeft de Rekenkamercommissie gebrainstormd over de geïnventariseerde onderwerpen voor 2007.

De uitkomst hiervan is de longlist die in hoofdstuk 3 is gepresenteerd. Op 14 december 2006 heeft de Rekenkamercommissie het onderzoeksplan in concept vastgesteld. In deze vergadering is ook bepaald hoe de onderzoeken worden uitgevoerd en hoe de werkzaamheden onder de commissieleden worden verdeeld. Op 11 januari 2007 heeft de Rekenkamercommissie het onderzoeksplan 2007 definitief vastgesteld.

In de raad van januari 2007 wordt het onderzoeksprogramma 2007 ter kennisname aan de raad aangeboden.

3. De mogelijke onderzoeksonderwerpen voor 2007.

De inventarisatie van potentiële onderzoeksonderwerpen heeft de volgende onderzoeksonderwerpen voor 2007 opgeleverd:

- **Transparantie bestuurlijke besluitvorming**
 - * **Alternierend inzamelen**
 - * **Art. 19 lid 2 WRO procedures**
- **Grondexploitatie / grondbeleid**
- **Budgetsubsidiebeleid**
- **Evaluatie WWB in relatie tot het vraagstuk taken gemeente**
- **Evaluatie Wmo**
- **Afkoppelen hemelwater**
- **Vooronderzoek jongerenactiviteiten.**

4. Selectieprocedure onderzoeksonderwerpen

In dit hoofdstuk wordt inzichtelijk gemaakt hoe de Rekenkamercommissie tot de selectie is gekomen. Het streven van de Rekenkamercommissie is erop gericht een zo transparant mogelijk beeld te geven van dit proces. De Rekenkamercommissie hanteert hierbij de selectiecriteria uit het onderzoeksprotocol. Alle afzonderlijke onderwerpen worden op basis van deze criteria voorzien van een prioriteitsscore, waardoor een heldere en objectieve verantwoording tot stand komt.

Niet alle onderwerpen hoeven zich te lenen voor een uitgebreid Rekenkamercommissie onderzoek. In sommige gevallen kan worden bekeken of de onderzoeksvraag in beperkte vorm kan worden beantwoord, bijvoorbeeld in de vorm van een korte analyse of quick scan.

Selectiecriteria

In zijn algemeenheid geldt dat de rekenkamercommissie bij de keuze van haar onderwerpen een zo groot mogelijke bijdrage aan de missie en doelstelling van de rekenkamercommissie beoogt, gerelateerd aan de inzet van schaarse onderzoekscapaciteit. Meer specifiek hanteert de rekenkamercommissie de volgende criteria:

- het financiële belang van een onderwerp;
- het maatschappelijke belang van een onderwerp;
- de mate van risico m.b.t. doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid;
- de mate waarin de rekenkamercommissie in het bijzonder geschikt is om onderzoek naar dit onderwerp te doen op basis van haar bevoegdheden, kennis of vaardigheden;
- is het onderwerp geschikt als rekenkamercommissie onderzoek;
- de actualiteit van het onderwerp;
- de waarschijnlijkheid van herhaling cq leereffecten;
- de prioriteit die het onderwerp heeft binnen het gemeentelijke beleid;
- de mate van bestuurlijke relevantie;
- is het onderwerp niet onlangs onderzocht door anderen (het college uit hoofde van artikel 213a Gemeentewet, de accountant, een onderzoeksbureau etc.);
- de mate van variatie in de onderwerpen die de rekenkamercommissie in één jaar en over de jaren heen onderzoekt.

Randvoorwaarden.

Voordat daadwerkelijk tot onderzoek kan worden overgegaan zal er moeten worden voldaan aan een aantal randvoorwaarden:

- Is de vraagstelling voor een onderzoek voldoende duidelijk?
- Zijn de gegevens die nodig zijn om het onderzoek uit te voeren beschikbaar?
- Is de tijdshorizon passend?
- Is het feit dat er meerdere actoren meespelen belemmerend voor het onderzoek?
- Is het beschikbare budget voldoende?

Scoretabel voor de 9 onderwerpen

De selectiecriteria zijn samengevat in de volgende items:

Risico: het aan het onderwerp verbonden risico.

Het gaat er dan om vast te stellen welke de risico's zijn dat een beleid niet (volledig) slaagt en welke vervolgens de risico's zijn die de gemeente loopt met financiële, politiek-bestuurlijke en of juridische consequenties te zitten als het risico zich manifesteert.

Twijfel: twijfel omtrent de doelmatigheid en/of effectiviteit van het beleid. Hierbij gaat het erom dat er twijfel is of de gemaakte keuze voor het beleidsinstrument daadwerkelijk de meest effectieve of efficiënte is of dat op grond van andere overwegingen gekozen is voor dat beleid.

Belang: Het belang van het onderwerp. Het betreft dan het F: financiële belang; M: maatschappelijke belang en het P: politieke belang.

Toegevoegde waarde: De toegevoegde waarde van rekenkameronderzoek. Het onderzoek van de Rekenkamercommissie moet een duidelijke meerwaarde opleveren in de zin dat bruikbare aanbevelingen resulteren. De rekenkamercommissie is niet het enige bestuurslichaam dat onderzoek doet naar doelmatigheid, effectiviteit en rechtmatigheid. Ook het college doet onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid en de accountant naar rechtmatigheid. Het rekenkameronderzoek moet dan ook daadwerkelijk iets toevoegen aan (eventuele) onderzoeken van college en accountant.

Voor elk item kunnen 1-4 punten worden toegekend. De uiteindelijke scoreverdeling blijft uiteraard een subjectief proces, ingekleurd door de interpretatie en beleving van de leden van de Rekenkamercommissie. Het selectieproces is echter wel transparant en maakt voor derden helder hoe de Rekenkamercommissie tot haar keuzes is gekomen.

Onderwerp	Risico	Twijfel	Belang			Toegevoegde waarde	Totaal score
			F	M	P		
1. Transparantie bestuurlijke besluitvormingsprocessen * Alternierend inzamelen * Artikel 19, lid 2 WRO –procedures	2	2	2	3	3	2	14
2. Grondexploitatie / grondbeleid	3	3	3	3	3	3	18
3. Budgetsubsidiebeleid	3	2	2	3	3	2	15
4. Evaluatie WWB	2	2	2	2	2	2	12
5. Verbonden partijen	3	2	3	2	3	2	15
6. Evaluatie Wmo	3	1	2	2	3	2	13
7. Afkoppelen hemelwater	2	3	2	2	2	3	14
8. Vooronderzoek Jongerenactiviteiten	2	2	1	2	2	2	11

5. Vastgesteld onderzoeksprogramma 2007

De Rekenkamercommissie heeft op basis van de longlist een daadwerkelijke keuze gemaakt. De inzet van menskracht en van de beschikbare middelen – dit zijn het budget en de eigen inzet van de Rekenkamercommissieleden - zijn hierbij belangrijke bepalende factoren geweest.

Het budget bedraagt voor 2007 50.000 euro. De vijf rekenkamercommissieleden zijn alle vijf beschikbaar voor het onderzoek. De griffie heeft als ambtelijk secretariaat ter ondersteuning van de Rekenkamercommissie 0,2 FTE ter beschikking; hiervoor is door de raad een urenuitbreiding per 1 januari 2006 geaccordeerd. Volgens de geldende Verordening op de Rekenkamercommissie is het beschikbare budget bestemd voor de vergoedingen aan de externe leden van de Rekenkamercommissie, het ambtelijk secretariaat, eventuele door de Rekenkamercommissie ingeschakelde externe deskundigen en overige door de commissie voor de uitoefening van haar taak nodig geachte uitgaven.

Aangezien op jaarbasis de kosten van de formele vergaderingen ongeveer • 8.000,- en van het ambtelijk secretariaat ongeveer • 16.000,- bedragen, resteert er van het jaarlijkse budget van • 50.000,- een bedrag van ongeveer • 26.000,- per jaar voor feitelijk onderzoek.

5.1. Korte omschrijving van de onderzoeksonderwerpen 2007

Lessen uit het verleden (doorlopend van najaar 2006 naar eerste helft van 2007)

De onderzoeksopzet is als bijlage bij het programma gevoegd.

Het gemeentebestuur van Renkum heeft de laatste jaren een aantal keren aanleiding gezien de gang van zaken in een bepaald dossier diepgaand onder de loep te (laten) nemen. Voorbeelden hiervan zijn de rapportages "Nieuwe Bezems", "Dennenkamp" en het Milieubeleid.

De Rekenkamercommissie wil nader onderzoek instellen naar de mate waarin de daarin opgenomen aanbevelingen in de organisatie ook daadwerkelijk geïmplementeerd zijn en in hoeverre deze naleving ook voor feitelijke verbetering in de beleidsvoorbereiding en/of - uitvoering heeft gezorgd.

De Rekenkamercommissie zal kijken naar de toepassing van de beleidscyclus in de gemeente Renkum en dan specifiek naar de onderdelen evaluatie en bijstelling. Centrale vraagstelling van het onderzoek luidt: wat wordt er in de gemeente Renkum gedaan met de aanbevelingen en toezeggingen uit onderzoeken? Na inventarisatie van de in dit kader relevante rapportages, vindt dossieronderzoek, gevolgd door enkele interviews, plaats. Het onderzoek zal relatief beperkt worden gehouden.

Budgetsubsidiebeleid (eerste helft van 2007)

De onderzoeksopzet is als bijlage bij het programma gevoegd.

Dit onderwerp verdient aandacht vanwege het budgettaire belang van de gemeentelijke subsidies (alleen al de Welzijns- en Cultuursubsidies bedragen ca. 5,5% van de totale begroting van 2006, een bedrag van bijna 3 miljoen euro) en de versterkte rol van de raad bij de kaderstelling, vanwege door de accountant geconstateerde tekortkomingen en de recente invoering van een nieuw subsidiebeleid in de gemeente Renkum.

Constateringen accountant

De accountant heeft bij de controle van de jaarrekening 2005 geconstateerd, dat er bij subsidies, die door de gemeente worden verstrekt aan derden, tekortkomingen zijn in de dossiervorming, in het beheer van de subsidiegelden en in de verantwoording van subsidieontvangers. Dit is volgens de accountant vooral problematisch bij subsidies boven de • 25.000,-.

In het uitvoeringscontract tussen de gemeente en gesubsidieerde instellingen worden sinds enkele jaren prestatieafspraken gemaakt. De verantwoording door de subsidieontvangers zou op deze afspraken moeten zijn gebaseerd.

Voor de Rekenkamercommissie is het interessant te onderzoeken waarom deze verantwoording tot nu toe in onvoldoende mate plaatsvindt en hoe de dossiervorming en het beheer van de subsidiegelden is geregeld.

Nieuwe subsidieverordening en beleidsregels subsidieverstrekking

In september 2004 is een interne ambtelijke werkgroep subsidies in het leven geroepen. Deze werkgroep had de opdracht te komen tot verbetering van het subsidieproces. Aanleiding voor deze verbeteringslag was:

- het voornemen om bestaande subsidies te verminderen of af te bouwen;
- enkele incidenten rondom de beslissingsbevoegdheid in het subsidietraject (besluiten, die door de raad genomen zouden moeten worden, zijn door het college genomen);
- ontbreken van belangrijke, volgens de Awb vereiste, stappen in het subsidieproces;
- besluitvorming bij de verstrekking van subsidies is niet altijd in overeenstemming met de geldende algemene subsidieverordening van de gemeente Renkum.

De werkgroep heeft concepten voor een nieuwe subsidieverordening en voor beleidsregels subsidieverstrekking opgesteld, welke na vaststelling door de raad respectievelijk het college van B&W, begin 2006 in de ambtelijke organisatie zijn geïmplementeerd. De werkgroep zal de werking van de nieuwe subsidieverordening en beleidsregels eind 2006 evalueren. Daarbij ligt het accent vooral op het procesverloop van de subsidieverstrekking en de juridische kwaliteitszorg.

Wet dualisering gemeentebestuur

Ook de nieuwe Wet dualisering gemeentebestuur, die in 2002 van kracht is geworden, stelt nieuwe eisen aan de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het subsidiebeleid. Op basis van deze wet dient de kaderstellende en controlerende rol van de raad t.a.v. aan derden verstrekte subsidies vorm gegeven te worden. De raad heeft ook het budgetrecht. De gemeente Renkum heeft er in dat kader voor gekozen een paragraaf "subsidies" toe te voegen aan de begroting.

De Rekenkamercommissie is vooral geïnteresseerd in de rol van de raad bij het subsidiebeleid in het kader van de Wet dualisering gemeentebestuur (kaderstelling en controle); de verantwoording door de gesubsidieerde instellingen (informatie t.b.v. de controlerende rol van de raad) en invulling van de beslissingsbevoegdheid van de raad in het subsidietraject (actieve informatieplicht + besluitvorming door raad). Het betreft de budgetsubsidies.

Wet werk en bijstand (WWB) (tweede helft 2007)

De onderzoeksopzet is als bijlage bij het programma gevoegd.

Op 1 januari 2004 is de Wet werk en bijstand (WWB) ingevoerd. Op basis van de wet is een grote mate van beleidsvrijheid overgedragen aan de gemeentelijke overheid om ondersteuning te bieden aan bijstandsgerechtigden die niet op eigen kracht aan het werk komen en een op de lokale situatie toegespitst reïntegratiebeleid te voeren. Tegelijkertijd zijn gemeenten volledig verantwoordelijk geworden voor het budget voor bijstandsuitkeringen. Dit brengt financiële risico's met zich mee: tegenvallers in de bijstandsverstrekking moeten door gemeenten zelf worden opgevangen. De veronderstelde werking van de WWB is dat dit financiële risico een prikkel voor de gemeenten vormt om er door reïntegratie en handhaving voor te zorgen dat:

- zo weinig mogelijk mensen instromen in de bijstand
- mensen in de bijstand zo snel mogelijk uitstromen naar een betaalde baan.

Daarnaast is de regelgeving gericht op een grotere cliëntenparticipatie.

In eerste instantie is de reïntegratie uitbesteed aan derden, maar na wijziging van de regelgeving (september 2006) heeft de gemeente, mede naar aanleiding van problemen binnen de uitvoeringsorganisatie, besloten de reïntegratie uitvoering in eigen hand te nemen. Dit heeft geleid tot de opzet en de start van het bureau Werk per 1 maart jl.

De eerste informatie vanuit het bureau Werk over de bereikte resultaten na een half jaar werken zijn positief; toch moet na drie jaar de vraag gesteld worden: wat was het beleidsvoornemen van de gemeente betreffende de in- en uitstroom, wat is er bereikt en met welke kosten. Mede in relatie tot de prestaties van andere gemeenten. Wat dit laatste betreft ook: wat is specifiek Renkums in het beleid en wat is daar in de praktijk van waargemaakt.

Een succesvol reïntegratiebeleid draagt niet alleen bij tot vermindering van deze kosten, maar kan op individueel niveau ook het verschil maken tussen wel of geen werk hebben; tussen maatschappelijke participatie of sociaal isolement. Een tweede reden om het onderzoek uit te voeren is dat bij de uitvoering van het gemeentelijk reïntegratiebeleid veel actoren betrokken zijn, zowel binnen als buiten de gemeente (reïntegratiebedrijven, werkgevers, Centrum voor Werk en Inkomen). Dit kan risico's met zich meebrengen voor de samenhang en daarmee de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid en de uitvoering.

Het onderzoek zal plaats vinden in de tweede helft van 2007. Op dat moment is het Bureau Werk ruim anderhalf jaar operationeel en kan er een goed vergelijkend onderzoek plaats vinden.

Het onderzoek zal zich dus richten op resultaten en kosten in de gemeente Renkum in vergelijking met andere gemeenten en op de interne vergelijking tussen, de ontwikkeling van, de organisatorische vormgeving in de gemeente Renkum in 2005 (uitbesteed) en 2006 (Bureau Werk).

De onderzoeksresultaten kunnen benut worden bij de verdere ontwikkeling van het beleid en de uitvoering.

Afkoppelen hemelwater (maart – oktober 2007)

De onderzoeksopzet is als bijlage bij het programma gevoegd.

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 8 november 2006 aan de Rekenkamercommissie gevraagd het evaluatieonderzoek naar de efficiency en de effectiviteit van het beleid en de uitvoering op het terrein van de afkoppeling van het hemelwater ter hand te nemen. De 5 jaarlijkse planperiode zoals voorzien in de nota Afkoppeling Hemelwater Renkum d.d. 8 juli 1999, aan de raad gepresenteerd op 10 januari 2000, is ten einde en beleidsvorming voor een volgende tranche is aanstaande.

Gestart is met een oriëntatie op de probleemstelling en op de argumenten hiertoe een verzoek te doen aan de Rekenkamercommissie. Hiertoe hebben gesprekken plaatsgevonden met de betrokken portefeuillehouder uit het College van B en W, het verantwoordelijk afdelingshoofd en een delegatie van vertegenwoordigers van diverse raadsfracties. Ook heeft een beperkte studie op het onderhavige terrein plaats gevonden om eniger mate voeling met het thema te krijgen.

Omdat voor een gedeelte de probleemstelling ook de waterhuishoudkundige mérites zelf betreft, is contact gezocht met het onderzoeksinstituut Alterra van de Universiteit van Wageningen en via hun met de Universiteit zelve. De vraag naar potentiële medewerking door een en ander te gieten in de vorm van een door deskundigen van Alterra en de Universiteit te begeleiden studie opdracht aan studenten, werd in dit contact positief bejegend. De studie zal door een student als afstudeervak worden uitgevoerd bij de sector Integraal Waterbeheer van de Universiteit.

Transparantie bestuurlijke besluitvormingsprocessen over alternerend inzamelen en de artikel 19 lid 2 WRO procedures

De onderzoeksopzet is als bijlage bij het programma gevoegd.

Gezien de recente ontwikkelingen binnen de ambtelijke organisatie, de gemeentesecretaris is pas recent (2 januari 2007) aangetreden, de komende maanden is er nog geen nieuwe burgemeester en kerntakendiscussie wordt begin 2007 gevoerd, is een onderzoek naar de bestuurlijk en politieke besluitvormingsprocessen nog niet opportuun.

Ook de mogelijke onderzoeksobjecten zijn nog niet voldoende uitgekristalliseerd om nu al een onderzoek op te baseren. Het betreft de onderwerpen “alternerend huisvuil inzamelen” en “de art. 19 lid 2 WRO procedures”.

Wanneer het onderzoek wordt opgezet, kan dit zich toespitsen op de volgende punten:

- procedureel verloop van de besluitvorming;
- hoe wordt bestuurlijk omgegaan met standpunten van burgers en raad;
- welke criteria zijn doorslaggevend in de besluitvorming van het college (weging van argumenten).

Vooronderzoek Jongerenactiviteiten/jeugdbeleid (eerste helft van 2007)

Dit onderwerp is aangedragen door de gemeenteraadsfractie van Groen Links.

Activiteiten en beleid voor jongeren (van 0 tot 21 jaar)

Motivatie/achtergrond:

Bij jongeren zijn talloze instanties betrokken. Zelfs binnen de gemeentebegroting zijn er diverse programma's die ook over jongeren gaan (Wet maatschappelijke ondersteuning, welzijn, onderwijs, opvang, sport, openbare orde en veiligheid, enz). De indruk is dat er diverse overlappings zijn en er toch nog gaten vallen. Diezelfde overlappings en gaten lijken er ook te zijn tussen gemeentelijke en andere overheden.

Invalshoek mogelijk onderzoek:

- Het maken van een inventarisatie van alle regelingen met betrekking tot jongeren in de gemeente.
- Vanuit de inventarisatie een matrix opstellen waarin overlappings en gaten inzichtelijk worden.
- Het beoordelen van de effectiviteit van het huidige samenstel van regelingen voor jongeren.
- Vanuit de matrix aanbevelingen te doen om de gaten te dichten en de overlappings ongedaan te maken.

De Rekenkamercommissie zal op basis van een kort vooronderzoek beslissen of dit onderwerp geschikt is voor een nader onderzoek. Dit vooronderzoek kan in relatief weinig tijd worden gedaan, door dit mede te betrekken bij het onderzoek naar het budgetsubsidiebeleid.

5.2 Mogelijke andere onderzoeksonderwerpen 2007 (of later)

Mogelijk besluit de Rekenkamercommissie in de loop van 2007 tot het starten van één of meer andere onderzoeken, afhankelijk van de urgentie en mogelijkheden die zich dan aandienen. Dit kan gevolgen hebben voor de dan lopende onderzoeken, bijvoorbeeld enige temporisering daarin of opschuiving daarvan in de tijd. De Rekenkamercommissie heeft deze ruimte op basis van de geldende Verordening en het geldende Reglement van orde en onderzoeksprotocol Rekenkamercommissie gemeente Renkum 2006. Gelet op het thans beschikbare budget kan dit mogelijk slechts plaats vinden, indien de raad hiervoor aanvullende financiële middelen beschikbaar stelt.

Grondexploitatie / grondbeleid (beslismoment: na de zomer 2007 op basis van verschijnen nota grondbeleid)

Het college heeft toegezegd een nota grondbeleid in het voorjaar 2007 aan de raad te zullen voorleggen. Op basis daarvan kan de Rekenkamercommissie bepalen of dit onderwerp zich leent voor een onderzoek, uit te voeren in de tweede helft van 2007 of later.

Onderzoek Jongerenactiviteiten (onderwerp aangedragen door GroenLinks)(beslismoment: voorjaar 2007)

Op basis van de uitkomsten van een kort vooronderzoek zal de Rekenkamercommissie besluiten of dit onderwerp zich leent voor een nader onderzoek en zo ja, wanneer dat kan worden uitgevoerd.

Het vooronderzoek staat hierboven beschreven onder paragraaf 5.1 Onderzoeken 2007.

Mogelijk ander onderzoek op basis van urgentie en/of actualiteit (ad hoc te bepalen)

Mogelijk dat zich in 2007 één of meer onderwerpen aandienen, die naar het oordeel van de Rekenkamercommissie direct onderzocht zou(den) moeten worden. Het kan dan gaan om deelname aan een door anderen geïnitieerd onderzoek of om een eigen onderzoek.

5.3. Begroting Rekenkamercommissie 2007

1. vergaderingen RKC externe leden (10 vergaderingen)	•	7.500,--
reiskosten vergaderingen RKC externe leden	•	282,--
2. onderzoeken		
<u>Hemelwater</u> - extern: WUR (Wageningen) • 10.000,-- - intern: 77 uur = 77 x • 65 = • 5.005,--	•	15.005,--
- bijdrage van college		p.m.
<u>Budgetsubsiëring</u> - intern: 60 uur = 60 x • 65 = • 3.900,--	•	3.900,--
<u>Evaluatie WWB, 1^e fase</u> - intern: 26 uur = 26 x • 65 = • 1.690,--	•	1.690,--
<u>Lessen uit het verleden</u> - intern: 16 uur = 16 x • 65 = • 1.040,--	•	1.040,--
<u>Kort vooronderzoek Jongerenactiviteiten</u> - intern: 6 uur = 6 x • 65 = • 390,--	•	390,--
<u>Bestuurlijke besluitvormingsprocessen m.b.t. alternerend inzamelen + art. 19.2 WRO procedures</u> - intern: 42 uur = 42 x • 65 = • 2.730,--	•	2.730,--
<u>Deelname aan enig ander onderzoek</u>		p.m.
3. scholing deelname aan Dag van de Lokale Rekenkamer 2007 (alle leden) 5x • 750 = • 3.750,-	•	3.750,--
4. reiskosten i.v.m. onderzoeks-presentaties, en scholing - 5 presentaties (300 km) - <u>scholing (600 km)</u> Totaal 900 x 0,19 = • 228	•	171,--

5. Ambtelijk secretariaat

(incl. 0,8% per 1-2-07 en
excl. CAO uitkomsten medio '07)
0,2 FTE

- gevolgen CAO 2007

• 16.780,--

p.m.

Totaal, exclusief p.m. posten

• 49.338,--

6. Onderzoeken 2008 en verder

Naast de hierboven onder 5.2 vermelde onderzoeksonderwerpen blijven de volgende onderwerpen nog staan voor mogelijk toekomstig onderzoek van de Rekenkamercommissie in 2008 en verder:

** Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning)*

Deze wet treedt per 1 januari 2007 in werking. College en raad zien 2007 als overgangsjaar en hebben alleen voor dit jaar geldende regelingen vastgesteld. De raad dient in 2007 een vierjaren integraal Wmo beleidsplan vast te stellen en raad en college moeten op grond daarvan nieuwe regelingen vaststellen voor 2008 en verder. Daarom is het nu nog te vroeg om dit onderwerp “te agenderen” als onderzoeksonderwerp voor 2007.

** Verbonden partijen*

Bijlagen:

Opzet 4 nieuwe onderzoeken 2007

1. *Budgetsubsidiebeleid*
2. *Wet Werk en Bijstand (WWB)*
3. *Afkoppelen hemelwater*
4. *Transparantie bestuurlijke besluitvormingsprocessen*

Bijlage 1

Onderzoeksopzet budgetsubsiëring

1. Aanleiding

Dit onderwerp verdient aandacht vanwege het budgettaire belang van de gemeentelijke subsidies (alleen al de Welzijns- en Cultuursubsidies bedragen ca. 5,5% van de totale begroting van 2006, een bedrag van bijna 3 miljoen euro) en de versterkte rol van de raad bij de kaderstelling, vanwege door de accountant geconstateerde tekortkomingen en de recente invoering van een nieuw subsidiebeleid.

Constateringen accountant

De accountant heeft bij de controle van de jaarrekening 2005 geconstateerd dat bij subsidies die door de gemeente worden verstrekt aan derden er tekortkomingen zijn in de dossiervorming, in het beheer van de subsidiegelden en in de verantwoording van subsidieontvangers. Dit is volgens de accountant vooral problematisch bij subsidies boven de • 25.000,-.

In het contract tussen de gemeente en gesubsidieerde instellingen worden sinds enkele jaren prestatieafspraken gemaakt. De verantwoording door de subsidieontvangers zou op deze afspraken moeten zijn gebaseerd.

Voor de Rekenkamercommissie is het interessant te onderzoeken waarom deze verantwoording tot nu toe in onvoldoende mate plaatsvindt en hoe de dossiervorming en het beheer van de subsidiegelden is geregeld.

Nieuwe subsidieverordening en beleidsregels subsidieverstrekking

In september 2004 is een werkgroep subsidies in het leven geroepen. Deze werkgroep had de opdracht te komen tot verbetering van het subsidiesproces. Aanleiding voor deze verbeterslag was:

- het voornemen om bestaande subsidies te verminderen of af te bouwen.
- enkele incidenten rondom de beslissingsbevoegdheid in het subsidietraject (besluiten die door de raad genomen zouden moeten worden zijn door het college genomen)
- ontbreken van belangrijke volgens de Awb vereiste stappen in het subsidieproces
- besluitvorming bij de verlening van subsidies niet altijd in overeenstemming is met onze algemene subsidieverordening.

De werkgroep heeft een nieuwe subsidieverordening en beleidsregels subsidieverstrekking opgesteld, welke begin 2006 in de organisatie zijn geïmplementeerd. De werkgroep zal de nieuwe subsidieverordening en beleidsregels eind 2006 evalueren. Daarbij ligt het accent vooral op het procesverloop van de subsidieverlening en de juridische kwaliteitszorg.

Wet dualisering Gemeentebestuur

Ook de nieuwe Wet dualisering gemeentebestuur die in 2002 van kracht is geworden stelt nieuwe eisen aan de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het subsidiebeleid. Op basis van deze wet dient de kaderstellende en controlerende rol van de raad t.a.v. aan derden verstrekte subsidies dienen te worden verstrekt. De raad heeft ook het budgetrecht. De gemeente Renkum heeft er in dat kader voor gekozen een paragraaf subsidies toe te voegen aan de begroting.

De Rekenkamercommissie is vooral geïnteresseerd in de rol van de raad bij het subsidiebeleid in het kader van de Wet dualisering gemeentebestuur (kaderstelling en control); de verantwoording door de gesubsidieerde instellingen (informatie t.b.v. de controlerende rol van de raad) en invulling van de beslissingsbevoegdheid van de raad in het subsidietraject (actieve informatieplicht + besluitvorming door raad).

2. Doelstelling onderzoek

Doelstelling van het onderzoek is tweeledig:

- duidelijkheid te krijgen over de mate waarin de raad invloed heeft op de effecten/ resultaten van door de gemeente aan derden verstrekte budgetsubsidies.
- duidelijk krijgen waarom de verantwoording door subsidieontvangers in onvoldoende mate plaatsvindt.

Aan de hand van de resultaten kan worden bepaald of de doelstellingen van het nieuwe subsidiebeleid goed zijn gekozen of voor de toekomst dienen te worden aangescherpt.

3. Onderzoeksafbakening

Er zijn verschillende vormen van subsidies te onderscheiden. Het onderzoek van de Rekenkamercommissie zal zich uitsluitend richten op de zogenaamde budgetsubsidies en incidentele subsidies boven de • 50.000,- Bij deze laatste subsidievorm worden door Renkum de regels die betrekking hebben op de budgetsubsidies van toepassing verklaard en betreft subsidies waarin een budget (bedrag) ten behoeve van vooraf overeengekomen outputgerichte product- en prestatieafspraken met instellingen beschikbaar wordt gesteld. Het betreft hier de door de accountant bedoelde subsidies van > • 25.000.

Het jaar 2006 geldt als onderzoeksjaar, omdat in dit jaar de overgang van het oude naar het nieuwe beleid is vormgegeven.

De Rekenkamercommissie zal bij haar onderzoek rekening houden met de resultaten van de evaluatie van de werkgroep subsidies. Afhankelijk van de reikwijdte van die evaluatie kan onderhavige onderzoeksopzet nog worden aangepast. De Rekenkamercommissie gaat er vooralsnog vanuit de door de accountant geconstateerde tekortkomingen in dossiervorming en het beheer van de subsidiegelden onderdeel uitmaken van de evaluatie door de werkgroep.

4. Centrale vraagstelling en onderzoeksvragen

Centrale vraagstelling:

In welke mate heeft de raad invloed op en inzicht in de resultaten/ effecten van door de gemeente aan derden verstrekte subsidies?

Deelvragen

1. In welke mate is de gemeenteraad in staat tot kaderstelling, besluitvorming, tussentijdse bijsturing en control bij grote subsidies?
2. In welke mate is er bij budgetsubsidies en incidentele subsidies sprake van outputgerichte prestatieafspraken met instellingen?
3. Hoe is de verantwoording van de instellingen t.a.v. deze gemaakte prestatieafspraken?
4. Welke leereffecten zijn er uit dit onderzoek in de vorm van verbetervoorstellen te genereren?

Evt. Hoe is de dossiervorming en het beheer van de subsidiegelden geregeld?

5. Normenkader/ onderzoeksmethode

1. Globale toets van de rol van de raad bij subsidies op basis van de jaarrekening 2005, begroting 2006 (specifiek: paragraaf subsidies), bestuursrapportages, beleidsregels subsidieverstrekking 2006 en subsidieverordening 2006 + toets van sturing, toezicht en verantwoording in de praktijk aan de hand van commissie- en raadsstukken.
2. Voor enkele omvangrijke subsidies de met de instellingen gemaakte prestatieafspraken toetsen op de mate van outputgerichtheid/ mate van SMART geformuleerde afspraken.

De Rekenkamercommissie heeft ervoor gekozen om de afspraken met minimaal twee instellingen nader te onderzoeken. Welke dit zijn zal in de loop van het onderzoek worden bepaald.

3. Voor deze instelling zal eveneens worden gekeken naar de wijze van verantwoording van de gemaakte afspraken: op welk niveau worden verantwoordingsgegevens verstrekt, sluit deze verantwoording aan bij de gemaakte outputgerichte afspraken en hoe wordt de raad geïnformeerd.
4. Op basis van de bevindingen zullen door de Rekenkamercommissie de leereffecten worden geformuleerd en mogelijke verbetervoorstellen worden gedaan.

Voor 2 t/m 4 geldt dat een beperkt interview met de relatiebeheerders van de te onderzoeken subsidies tot de mogelijkheden behoort.

Eventueel kan ervoor worden gekozen ook de verantwoordelijke van de gesubsidieerde instelling een aantal vragen voor te leggen. Dit is nog niet meegenomen in de planning.

Onderzoeksplanning

Bij de planning moet rekening worden gehouden met het feit dat de daadwerkelijke invoering van de nieuwe werkwijze pas in de loop van 2006 heeft plaatsgevonden. De evaluatie van de werkgroep subsidies was voorzien in het vierde kwartaal van 2006, dit zal echter niet worden gehaald. Het voor subsidiebeleid verantwoordelijke afdelingshoofd heeft aangegeven dat in de eerste helft van 2007 nog een aantal zaken verder zullen worden uitgewerkt en de implementatie pas volledig zal worden voltooid. Dit roept de vraag op wat een handige timing en dus ook planning is van het onderzoek.

Planning en ureninzet

Activiteiten	Wanneer	Uren
Onderzoeksopzet en planning/urenraming	2006	nvt
Dossieronderzoek: - Globale toetst van de rol van de raad in Renkum bij subsidies a.d.h.v. rapportages, raadsstukken, BIS e.d. - Toets van de mate van outputgerichtheid van de met gesubsidieerde instellingen gemaakte prestatieafspraken* - Toets van de wijze waarop verantwoording door gesubsidieerde instellingen plaatsvindt		20
Praktijkonderzoek: Interviews met relatiebeheerders subsidies (o.a. opstellen vragenlijsten, interviews, rapportage en verwerking)		20
Rapportage 1 ^e concept		10
Bespreking 1 ^e concept in RkC		
Verwerken reactie RkC, opstellen definitieve versie		4
Verwerken reactie ambtelijk en bestuurlijk wederhoor		2
Opstellen reactie RkC op bestuurlijke reactie		2
Vorbereiding presentatie aan commissie (en evt. extern)		2
Totaal		60

* vooralsnog wordt in deze planning en urenverantwoording uitgegaan van nader onderzoek naar 2 gesubsidieerde instellingen

Onderzoeksteam

J. C. M. de Boer-Bijl

T. T. M. G. Erkens.

Bijlage 2

Onderzoeksopzet Evaluatie WWB

Aanleiding

Op 1 januari 2004 is de wet werk en bijstand (WWB) ingevoerd. Op basis van de wet is een grote mate van beleidsvrijheid overgedragen aan de gemeentelijke overheid om ondersteuning te bieden aan bijstandsgerechtigden die niet op eigen kracht aan het werk komen en een op de lokale situatie toegespitst reïntegratiebeleid te voeren. Tegelijkertijd zijn gemeenten volledig verantwoordelijk geworden voor het budget voor bijstandsuitkeringen. Dit brengt financiële risico's met zich mee: tegenvallers in de bijstandsverstrekking moeten door gemeenten zelf worden opgevangen. De veronderstelde werking van de WWB is dat dit financiële risico een prikkel voor de gemeenten vormt om er door reïntegratie en handhaving voor te zorgen dat:

- zo weinig mogelijk mensen instromen in de bijstand
- mensen in de bijstand zo snel mogelijk uitstromen naar een betaalde baan.

Daarnaast is de regelgeving gericht op een grotere cliëntenparticipatie

In eerste instantie is de reïntegratie uitbesteed aan derden, maar na wijziging van de regelgeving (september 2006) heeft de gemeente, mede naar aanleiding van problemen binnen de uitvoeringsorganisatie, besloten de reïntegratieuitvoering in eigen hand te nemen. Dit heeft geleid tot de opzet en de start van het bureau Werk per 1 maart jl.

De eerste informatie vanuit het bureau Werk over de bereikte resultaten na een half jaar werken zijn positief, toch moet na drie jaar de vraag gesteld worden wat was het beleidsvoornemen van de gemeente betreffende de in- en uitstroom, wat is er bereikt en met welke kosten. Mede in relatie tot de prestaties van andere gemeenten.

Een succesvol reïntegratiebeleid draagt niet alleen bij tot vermindering van deze kosten, maar kan op individueel niveau ook het verschil maken tussen wel of geen werk hebben; tussen maatschappelijke participatie of sociaal isolement. Een tweede reden om het onderzoek uit te voeren is dat bij de uitvoering van het gemeentelijk reïntegratiebeleid veel actoren betrokken zijn, zowel binnen als buiten de gemeente (reïntegratiebedrijven, werkgevers, Centrum voor Werk en Inkomen). Dit kan risico's met zich meebrengen voor de samenhang en daarmee de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid en de uitvoering.

In de tweede helft van 2007 zal het onderzoek plaatsvinden. Opdat moment is het Bureau Werk ruim anderhalf jaar operationeel en kan er een goed vergelijkend onderzoek plaatsvinden. De onderzoeksresultaten kunnen benut worden bij de verdere ontwikkeling van het beleid en de uitvoering.

Opzet onderzoek

Doelstelling

Met het onderzoek wil de Rekenkamer bijdragen aan een doelmatiger en doeltreffender reïntegratiebeleid, waardoor met de beschikbare middelen meer mensen in de bijstand aan het werk kunnen worden geholpen.

Het onderzoek bestaat daarbij uit twee delen.

Het eerste deel is gericht op een vergelijkend onderzoek met behulp van de WWB scan van StimulanSZ en richt zich op resultaten en kosten in vergelijking met andere gemeenten ca en de vergelijking tussen 2005 (uitbesteed) en 2006 (bureau Werk)
Tevens zal gekeken worden naar het specifiek eigene van de gemeentelijke aanpak en lijken deze effect te hebben op de uitkomsten van de gemeente Renkum in relatie tot andere gemeenten.

Op basis van de uitkomsten van dit eerste onderzoek, indien blijkt dat de uitkomsten van de gemeente Renkum in negatieve zin afwijken van de benchmark kan worden besloten een vervolgonderzoek te doen waarin de volgende vragen aan de orde komen:

1. Wat is de kwaliteit en de benutting van de informatie over het klantenbestand?
2. Welke maatregelen neemt de gemeente om de instroom van klanten in de bijstand te beperken; welke belemmeringen doen zich hierbij voor?
3. Welke factoren beïnvloeden het succes van de maatregelen van de gemeente om de klanten uiteindelijk naar werk toe te leiden; welke belemmeringen doen zich hierbij voor?
4. Welke maatregelen treft de gemeente om de vraag op de arbeidsmarkt en het aanbod van arbeidskrachten uit het bijstandsbestand op elkaar te laten aansluiten; welke belemmeringen doen zich hierbij voor?

Daarnaast onderzoeken wij de kwaliteit van de informatievoorziening aan de raad over doelen en bereikte resultaten

Aanpak

Basis is de WWB-scan van StimulanSZ. Door middel van deze scan wordt snel inzicht verkregen in de WWB-uitgaven en prestaties in termen van gerealiseerde uitstroom, voorkómen van instroom, fraudepreventie, terugvorderingsaldo, enzovoort. De scan geeft aan waar de meeste winst is te behalen en wat de grootste kansen en bedreigingen zijn. Ook geeft de scan aan hoe de resultaten van de gemeente zich verhouden tot die van andere gemeenten.

Op dit moment kan alleen een vergelijkend onderzoek over het jaar 2005 worden verkregen. Gelet op de gewijzigde situatie binnen de gemeente Renkum per 1 maart 2006 en het feit dat het jaar 2006 bijna ten einde is zal in het onderzoek ook de resultaten van 2006 vergeleken moeten worden. Dit kan volgens opgave van StimulanSZ vanaf medio 2007

Aan de hand van de rapportage kan beoordeeld worden of de organisatie op koers ligt of dat er reden is de uitvoering op onderdelen aan te passen c.q. te onderzoeken hoe en op welke wijze het komt dat de ontwikkelingen binnen de gemeente achterblijven.

De rapportage omvat de volgende onderdelen:

1. Bestandsontwikkeling;
2. Budgetontwikkeling;
3. Misbruik en oneigenlijk gebruik;
4. Debiteuren.

Op elk onderdeel wordt een vergelijking gemaakt van uw gemeente met de resultaten:

- a. Binnen uw provincie;
- b. Van gemeenten binnen dezelfde gemeentegrootteklasse;
- c. Op landelijk niveau.

Ten behoeve van deze elementen uit het vervolgonderzoek zal er een onderzoek plaats vinden van:

1. de schriftelijke stukken zoals vastgesteld door raad, college en uitvoeringsorganisatie
2. Interviews met de direct betrokkenen:
 - Portefeuillehouder college
 - Afdelingsmanager sociale zaken

Planning

Activiteit	Periode	Tijdsbeslag
Ontwikkeling onderzoeksopzet + bespreking afdelingshoofd	Oktober/november 2006	3 uur
Dossierstudie incl. analyse 2005	Juni/juli 2007	12 uur
Vergelijkend onderzoek over 2006	September 2007	2 uur
Definitieve analyse + opstelling rapportage	September 2007	8 uur
Terugkoppeling afdelingshoofd/college	Oktober 2007	3 uur
Besluitvorming vervolgtraject/eindconclusie	November 2007	
Subtotaal		26 uur
Vervolgtraject		PM

Onderzoeksteam

Jan Woldring 1° rapporteur
Bert Leeuwis 2° rapporteur

Bijlage 3

(Voorlopige) Onderzoeksopzet Evaluatie van het beleid en de uitvoering op het terrein van afkoppeling van de afvoer van hemelwater in de gemeente Renkum 1999 - 2006.

Voorgeschiedenis en vooronderzoek

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 8 november 2006 aan de Rekenkamercommissie gevraagd het evaluatieonderzoek naar de efficiency en de effectiviteit van het beleid en de uitvoering op het terrein van de afkoppeling van het hemelwater ter hand te nemen. De 5 jaarlijkse planperiode zoals voorzien in de nota Afkoppeling Hemelwater Renkum d.d. 8 juli 1999, aan de raad gepresenteerd op 10 januari 2000, is ten einde en beleidsvorming voor een volgende tranche is aanstaande.

Gestart is met een oriëntatie op de probleemstelling en op de argumenten hiertoe een verzoek te doen aan de Rekenkamercommissie. Hiertoe hebben gesprekken plaatsgevonden met de betrokken portefeuillehouder uit het College van B en W, het verantwoordelijk afdelingshoofd en een delegatie van vertegenwoordigers van diverse raadsfracties. Ook heeft een beperkte studie op het onderhavige terrein plaats gevonden om eniger mate voeling met het thema te krijgen.

Omdat voor een gedeelte de probleemstelling ook de waterhuishoudkundige mérites zelf betreft, is contact gezocht met het onderzoeksinstituut Alterra van de Universiteit van Wageningen en via hun met de Universiteit zelve. De vraag naar potentiële medewerking door een en ander te gieten in de vorm van een door deskundigen van Alterra en de Universiteit te begeleiden studie opdracht aan studenten, werd in dit contact positief bejegend. De studie zal door een student als afstudeervak worden uitgevoerd bij de sector Integraal Waterbeheer van de Universiteit.

Het beleid op het gebied van afkoppeling van hemelwater

De zogenaamde basisinspanning voor de gemeentelijke overheden, zoals geformuleerd door de rijksoverheid, op dit terrein wordt geformuleerd in termen als “een vuilemissie reductie van 50% ten opzichte van een standaardstelsel van 7 mm. berging en een pompovercapaciteit van 0,7mm. per uur”.

Als te onderscheiden, soms in elkaar overlopende doelstellingen kunnen worden gezien:

- het tegengaan van verdroging door (schoon) water vast te houden in de diverse deelgebieden van de gemeente; met name in waardevolle natuurgebieden van extra belang
- het geheel of gedeeltelijk voorkómen van het moeten bouwen van (kostbare en visueel storende) bergbezinkbassins in bijvoorbeeld de uiterwaarden.
- het terugdringen van de frequentie van overstorten van riooloverstorten
- het door selectieve beperking van aanvoer naar de rioolwaterzuivering bereiken van een grotere efficiëntie en kostenbeperking
- het beperken van de onderhoudslasten van de huidige riolering en de bijbehorende pompen
- het bieden van aanknopingspunten voor kwaliteitsverbetering van openbare ruimte door waterelementen
- het mee bevorderen van het publieke bewustzijn ten aanzien van de waterproblematiek

Als beleidsinspanning voor de periode 2000 -2003 werd op dit gebied geformuleerd

- het saneren van een drietal overstorten op de Heelsumse beek en de Slijpbeek
- het afkoppelen van minimaal 33 hectare verhard oppervlak
- het niet aankoppelen van nieuwbouw

Onderzoeksvragen

Uitvoering van beleid

1. Is de omvang en aard van de gepleegde afkoppeling conform voornemen
2. Is de omvang van de gemaakte kosten conform de gepresenteerde schattingen
3. Zijn de verwachtingen omtrent het voorkómen van investeringen in bergbezinkbassins conform de gepresenteerde schattingen
4. Is er sprake van zichtbare beperking van de onderhoudskosten van het huidig rioelstelsel

Consequenties van beleidsuitvoering

5. Is er sprake geweest van onaanvaardbare wateroverlast bij grote buien in die gebieden waar afkoppeling is gepleegd
6. Is er reeds sprake van herstel van grondwaterstand in die gebieden waar afkoppeling is gepleegd
7. Is er sprake van aanmerkelijke beperking van afvoer naar de rioolwaterzuivering in verhouding tot de omvang van de gepleegde afkoppeling
8. Zijn consequenties zichtbaar van vermindering van overstort van vuil water in kwetsbare gebieden
9. Is er sprake van aanmerkelijke beperking van het overstorten van de riooloverstorten

Maatschappelijk draagvlak

10. Zijn markante positieve of negatieve reacties van bewoners en bedrijven gesignaleerd
11. Is er enige indicatie van het effect wat bereikt is met de nadrukkelijke communicatie activiteiten
12. Welke is de appreciatie van de externe financiers, te weten Vitens, Waterschap Vallei en Eem en Provincie voor hun participatie en de feitelijke resultaten

Efficiëncy van de beleidsuitvoering

13. Is optimaal gebruik gemaakt van externe financiering
14. Is optimaal ingespeeld op de mogelijke combinatie met andere uitvoeringsactiviteiten

Financiële doorwerking

15. Is er sprake geweest van een juiste toedeling van kosten gezien de combinatie van activiteiten
16. Hoe is de bestuurlijke transparantie van de financiële aspecten van het rioleringsbeleid, welke zijn de momenten dat om bestuurlijke besluitvorming wordt/is gevraagd, welke voortgangsrapportages worden verzorgd
17. Welke zijn de financiële consequenties voor gemeente en ingezetenen geweest van de verminderde afvoer naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie
18. Is het mogelijk met de opgedane ervaringen een geactualiseerd kosten - batenmodel op te stellen als kader voor eventuele beleidscontinuïteit

Effectiviteit van beleid en beleidsuitvoering

19. Zijn er alternatieven om een aantal van de doelstellingen te halen, zoals een verdergaande beperking van de grondwateronttrekking; zo ja, welke zou hun effectiviteit en efficiëntie zijn
20. Speelt het beleid afdoende in op de typisch lokale Renkumse eigenschappen van bodemsamenstelling, hoogteverschillen, grondwaterstanden en het aanwezige oppervlaktewater

Toekomstig beleid

21. Is er reden van verdergaand beleid ten aanzien van afkoppeling vergelijkbare mérites te verwachten
21. Waar sprake is geweest van anticiperen op verplichte beleidsinstructies van hogere overheden en deze beleidsinstructies nu in voorbereiding zijn, welke verandering in beleidscontext brengt dit met zich
23. Is er aanleiding particulier initiatief met betrekking tot afkoppeling op enigerlei wijze te stimuleren

Onderzoeksaanpak

Ook al is met de Universiteit van Wageningen overeengekomen dat een deel van het onderzoekswerk op hun terrein ligt en zal dit in rapportagevorm z'n beslag krijgen, de finale redactie van de eindrapportage voor de gemeenteraad is een taak en verantwoordelijkheid van de rekenkamercommissie.

In de voorlopige taakverdeling met de Universiteit van Wageningen, de W.U.R., is sprake van een toedeling waarbij de vragen 1 tot en met 9 en 18 tot 23 met name bij de W.U.R. liggen en de vragen 10 tot en met 17 met name bij de rekenkamercommissie zelve. Onverlet latend, dat met de W.U.R. overeengekomen is dat ook zij een say hebben in de aanpak van de beantwoording van de vragen 10 tot en met 17.

In januari 2007 zal de W.U.R. komen tot de voorbereiding van de toespitsing van de opdracht voorzover die bij de W.U.R. ligt. Hiertoe zullen door hun enkele oriënterende gesprekken worden gevoerd. Begin februari is er contact tussen de W.U.R. en de rekenkamercommissie over de definitieve opdrachtformulering incl offerte. Op dat moment moet ook blijken in hoeverre beperking van de vraagstelling in de rede ligt. Hopelijk is dan ook helder wie de onderzoeksopdracht voor z'n rekening zal nemen. Mocht geen geschikte kandidaat voorhanden zijn dan poogt de W.U.R. een alternatieve aanpak, uitgaande van dezelfde 10.000 euro, op te stellen.

Voor wat betreft de dekking van de kosten van het onderzoek is gezien én het beperkte budget van de rekenkamercommissie én het feit dat de gemeente aanvankelijk zelf het evaluatie-onderzoek met behulp van Arcadis ter hand zou nemen en daarvoor de kosten/dekking reeds had geraamd, bij de gemeente naar een bijdrage in de dekking van de kosten gevraagd.

Het ligt in het voornemen rond de zomer 2007 met een concept-rapportage naar de rekenkamercommissie te komen. Na detaillering van de afspraken met de W.U.R. kan een meer verfijnde planning worden opgesteld.

Voor het deel wat primair bij de rekenkamercommissie ligt zijn in de periode februari, maart een aantal gesprekken voorzien met het betrokken afdelingshoofd en zijn medewerkers en met de betrokken financiële medewerkers. Daarnaast liggen interviews met betrokkenen van Vitens, het Waterschap en de Provincie in de rede.

Volgens de overlevering heeft bij de tot stand koming van het beleid nadrukkelijk een partij uit de samenleving, de groep BLOM, een rol gespeeld. Recentelijk heeft deze groep de rekenkamercommissie ook een financiële reflectie op het afkoppelbeleid verstrekt. Alle reden deze groep ook via een interview naar z'n opvattingen te vragen. Tenslotte zal door de rekenkamercommissie actief aan betrokken bewoners om een bijdrage aan de evaluatie worden gevraagd.

Er wordt naar gestreefd in april, mei een aantal voorlopige conclusies, nog voordat sprake is van finale rapportages, terug te leggen op direct betrokkenen.

Het onderzoek zal plaatsvinden onder leiding van Frits van Aggelen en Tom Erkens namens de rekenkamercommissie. Vanuit Wageningen zijn Frank van der Bolt (Alterra) en Annemiek Verhallen (W.U.), beiden van het Centrum voor Water en Klimaat de eerst aanspreekbaren.

Onderzoeksbegroting

Vooronderzoek (gesprekken, documentatie) tot 15 dec.2006	12 uur	
Gesprekken (10 x)		15 uur Studie, documentatie
	20 uur	
Rapportage		25 uur
Finale rapportage		5 uur
Kosten W.U.R.	10.000 euro	
Totaal	77 uur + 10 000 euro	

Getracht zal worden in februari met een meer definitieve begroting te komen. De 10.000 euro zal daarbij, zo is afgesproken met de W.U.R., niet principieel ter discussie komen.

Onderzoeksteam

F. W. van Aggelen
T. T. M. G. Erkens.

Bijlage 4

Onderzoeksopzet Doorlichten bestuurlijke besluitvormingsprocessen m.b.t. alternerend inzamelen en art. 19 lid 2 WRO procedures

Aanleiding

In de afgelopen jaren is regelmatig de vraag gesteld hoe en op welke wijze in diverse zaken de bestuurlijke en politieke besluitvormingsprocessen tot stand zijn gekomen.

En op welke wijze de kaders, adviezen en opvattingen van andere dan de bevoegde organen bij het besluitvormingsproces gewogen zijn.

Overweging tot uitvoering

Het doorlichten van de bestuurlijke en politieke besluitvormingsprocessen is een vrij breed terrein en zal bij een volledige uitvoering de nodige tijd en capaciteit vergen van de rekenkamercommissie. Een tweede factor daarbij is dat een breed onderzoek op dit moment niet opportuun is gelet op de veranderingen die zich in de bestuurlijke organisatie voordoen, de start van een nieuwe gemeentesecretaris per 1 januari 2007, het vertrek van de huidige burgemeester per 15 januari en de waarneming van deze functie. Tevens zijn er in de komende periode de nodige veranderingen in de ambtelijke organisatie. De informatie die voor een breed onderzoek noodzakelijk zijn dienen van deze organen verkregen te worden hetgeen gelet op de onbekendheid zal kunnen leiden tot een langdurig proces.

Een beperkter onderzoek binnen dit kader daarentegen zou redelijk snel en met beperkte middelen gerealiseerd kunnen worden.

Een tweetal thema's zouden hierbij onderzocht kunnen worden.

Het betreffen:

1. De wijziging van de uitvoering van de afvalinzameling: van duobak naar alternerende inzameling.
Tot nu toe vindt er een gelijktijdige lediging van de groene en grijze afvalbak plaats. Het college wil overgaan op een alternerende inzameling waarbij 1 keer per 2 weken de grijze bak wordt opgehaald en in de andere week de groene bak. Het college wil dit invoeren uit een oogpunt van kostenbesparing op het gebied van vervangingskosten duobakken en verwerkingskosten.
2. De uitvoering van art 19 lid 2 wet op de ruimtelijke ordening

Art 19 lid 2 Wet RO

Burgemeester en wethouders kunnen vrijstelling verlenen van het bestemmingsplan in door gedeputeerde staten, in overeenstemming met de inspecteur, aangegeven categorieën van gevallen. Gedeputeerde staten kunnen daarbij tevens bepalen onder welke omstandigheden vooraf een verklaring van gedeputeerde staten dat zij tegen het verlenen van vrijstelling geen bezwaar hebben, is vereist. Het bepaalde in het eerste lid met betrekking tot een goede ruimtelijke onderbouwing is van overeenkomstige toepassing.

In overleg met de raad heeft het college toegezegd indien zij gebruik maakt van art 19 lid 2 zij dit voornemen aan de raad ter advisering voorlegt.

Het betreffen 2 thema's die geringe omvang hebben

1. Het besluitvormingsproces inzake alternerend afvalinzamelen loopt in het najaar van 2006 en begin 2007
2. De te onderzoeken zaken inzake art 19 lid 2 RO gaat over de jaren 2005 en 2006 en zijn ca 10 zaken

De vraagstellingen die in het onderzoek aan de orde zullen komen zijn

- Hoe is het procedureel verloop van het besluitvormingsproces (formeel en materieel)
- Hoe wordt bestuurlijk omgegaan met de standpunten van de raad en de burgers
- Welke criteria zijn doorslaggevend in de besluitvorming van het college

Onderzoek

Het onderzoek zal als volgt worden opgebouwd:

- Beschrijving wettelijk kader en de daaruit voortvloeiende procedure
- Beschrijving van de feitelijke procedure
- Trekken van conclusies inzake het verschil in procedure
- Op welke wijze worden de standpunten van de raad en/of de burgers gevraagd of ongevraagd behandeld
- Welke criteria zijn doorslaggevend in de besluitvorming van het college: op welke wijze worden argumenten gewogen

Bij het onderzoek zullen de volgende zaken betrokken worden

- Wetgeving
- Circulaires
- Besluiten van raad en college
- Correspondentie van burgers

Daarnaast zal er schriftelijke en/of mondelinge informatie worden opgevraagd bij

- Verantwoordelijk portefeuillehouder
- Functionele afdeling
- Griffie

Tijdplanning

Activiteit	Periode	Tijdsbeslag
Ontwikkeling onderzoeksopzet + bespreking	Januari 2007	4 uur
Dossierstudie + beschrijving	Maart/mei 2007	24 uur
Opstelling rapportage + trekken van conclusies	Mei 2007	8 uur
Terugkoppeling college/afdelingshoofd	Mei/Juni 2007	3 uur
Besluitvorming eindconclusie	Juni 2007	3 uur
Totaal		42 uur

Onderzoeksteam

J. H. Woldring

A. J. Leeuwis.